Science Uzbekistan

INTERNATIONAL CONGRESS ON MODERN SCIENCES-IV

"Global Prospects for Multidisciplinary Research and Education"

CHIRCHIK STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

April 07-10, 2025 / Chirchik, Uzbekistan

CHDPU CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

INSTITUTE OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND SOCIAL RESEARCH REPUBLIC OF TURKEY

UPI The Education University

UNIVERSITAS NEGERI MALANG UM Excellence in Learning Innovation

ÅCEnesia ANGSTROM EDUCATION CENTRE INDONESIA

PROCEEDINGS BOOK

Volume-2

Editors

Prof. Dr. Jabbor Usarov
Prof. Dr. Dostnazar Khimmataliev
Mutabar Meylieva
Kibrio Burieva

ISBN: 979-8-89695-061-5

Adress: Chirchik State Pedagogical University, Chirchiq shahri, Amir Temur ko'chasi 104 uy Tashkent/Uzbekistan

PROCEEDINGS BOOK

Volume-2

Science Uzbekistan INTERNATIONAL CONGRESS ON MODERN SCIENCES-IV

"GLOBAL PROSPECTS FOR MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND EDUCATION"

CHIRCHIK STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

April 08-10, 2025 / Chirchik, Uzbekistan
Based on Order No. 490 of the Minister of Higher Education, Science and Innovation dated December 27, 2024

Editors

Prof. Dr. Jabbor Usarov
Prof. Dr. Dostnazar Khimmataliev
Mutabar Meylieva
Kibrio Burieva

30.04.2025

by Liberty Academic Publishers, New York, USA
ALL RIGHTS RESERVED NO PART OF THIS BOOK MAY BE REPRODUCED IN ANY FORM, BY PHOTOCOPYING OR BY ANY ELECTRONIC OR MECHANICAL MEANS, INCLUDING INFORMATION STORAGE OR RETRIEVAL SYSTEMS, WITHOUT PERMISSION IN WRITING FROM BOTH THE COPYRIGHT OWNER AND THE PUBLISHER OF THIS BOOK.
© Liberty Academic Publishers 2025
The digital PDF version of this title is available Open Access and distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 license (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits adaptation, alteration, reproduction and distribution for noncommercial use, without further permission provided the original work is attributed. The derivative works do not need to be licensed on the same terms.
adopted by Mariam Rasulan

ISBN: 979-8-89695-061-5

PROCEEDINGS BOOK

O'QUVCHILARNING FUTBOL BO'YICHA TEXNIK-TAKTIK TAYYORGARLIK TOMONLARINI O'RGANISH MUAMMOLARI

Anorboyev Bekmurod Dilmurod oʻgʻli
CHDPU "Jismoniy madaniyat metodikasi" kafedrasi o'qituvchisi

Annostatsiya.
Ushbu (maqola) oʻquvchi yoshlarni futbol darslari va toʻgaraklarida texnik-taktik tayyorgarligini oʻzlashtirish jarayonida kuzatiladigan muammolar yoritilgan. Bu muammolarni samarali yechish borasida tavsiyalar berilgan.
Аннотация
В данной тезис (статье) освещены проблемы, наблюдаемые в процессе овладения технико-тактической подготовкой юных школьников в футбольных секциях и клубах. Даны рекомендации по эффективному решению этих проблем
Annotation
This thesis (article) highlights the problems of football in the process of mastering the technical and tactical training of the students in their classes and clubs. Recommendations are given for this effective solution.

Kalit so'zlar: sport, futbol, futbolchi, ta'lim, nazariy, amaliy, texnika, taktika,priyomlar, o'yin, zarba, toʻp, hujum, jarayon.
Ключевые слова: спорт, футбол, игрок, воспитание, теоретическое, практическое, техника, тактика, принципы, игра, удар, мяч, атака, процесс.
Key words: sport, football, player, education, theoretical, practical, technique, tactics, principles, game, kick, ball, attack, process.

KIRISH. Bugungi kunda futbol sport turining kun sayin rivojlanishi, jismonan baquvvat va iste'dodli oʻyinchilarni tayyorlab berishni taqozo etmoqda.
Ixtisoslashgan bolalar va oʻsmirlar olimpiya zaxiralari sport maktablari hamda futbol yoʻnalishidagi maktab-internatlar nizomida koʻrsatib oʻtilganidek, iste'dodli va umidli futbolchilarni tarbiyalash butun oʻquv mashgʻulot davomida olib boriladi.
Keyingi yillarda futbolga doir koʻpgina ilmiy maqolalar, usuliy koʻrsatmalar va qoʻllanmalarda yosh futbolchilarni iqtidorli futbolchi qilib tarbiyalash masalalari keng yoritilmoqda.
Murabbiylar futbolchilarning yoshlik davrdan texnik- taktik harakatlarga katta e'tibor qaratishni ta'kidalaydilar.
R.I.Nurimov yosh futbolchilarning texnik tayyorgarligi, oʻyin texnikasining ayrim usullariga oʻrgatish, oʻrganilaganlarni nazoratsiz qoldirilishi mumkin emasligi, agar oʻyin texnikasiga oʻrgatish rejalashtirilgan, muntazam mashgʻulotlar bilan oʻtkazilsa, unda yaxshi natija berishini ta'kidlagan.[4]
DOLZARBLIGI. Yosh futbolchilarning dastlab tayyorgarligi oʻyin texnikasidani xatolarni tuzatish, texnik tayyorgarlikda muhim ahamiyatga ega, ayniqsa, bu narsa boshlovchi oʻyinchilar uchun ahamiyatlidir. Texnikani yomon oʻzlashtirish oxir oqibat mahoratni keyinchalik takomllashtirishga toʻsqinlik qiladi. Futbol mutaxassislari futbolga endi kirib kelgan bolalarning texnik harakatlanirni tarbiyalashda, toʻpni his qilish qobiliyatini rivojlantirish, bunda toʻp bilan oddiy mashqlar, toʻpni olib yurish,toʻpni tepish va janglyorlar qilishni,har mashgʻulotda olib borishni e'tirof etishadi.
K.X.Xedergot, A.Chanadi xulosalariga koʻra, hamma mashgʻulotlar turlari orasida yangi shugʻullanuvchilar uchun birinchi navbatda «sof» texnika buyicha oʻtkaziladigan trenirovka muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlashadi.[3]
Texnika turidagi trenirovkalarni oʻtkazish tezligi quyidagilarga bogʻliq:[2]
- yosh futbolchilarning yoshi;
- ularning tayyorgarlik darajasi;
- trenirovka davri;
- trenirovka sharoitlari.
Haftadagi mashgʻulotlar soni uch marta yoki undan ortiq boʻlgan va tegishli miqdorda toʻplarga boʻlgan jamoalarda, mashgʻulot davridan qat'i nazar, haftadagi kamida bitta trenirovka «sof» texnika boʻyicha

o‘tkazilishi kerak.O‘smirlar va o‘spirinlik yoshidagi futbolchilar gavda tuzilishi hamda markaziy asab tizimi holati nuqtai nazardan,harakatlarni juda yaxshi egallab olish xususiyatiga ega.

Yangi futbolchilar trenirovkalarida jismoniy va asab tizimiga tushadigan nagruzka o‘yinchining texnika darajasiga mos bo‘lishi mumkin. Haddan tashkaribo‘lgan nagruzkalar zo‘riqish yoki tezlik yaxshi o‘zlashtirishga to‘sqinlik qiladi, buningnatijasida harakatlarda ma’lum bir xatolar mustahkamlanib qoladi.

O‘yin texnikasiga boshlangich o‘rgatishda sharoitlarni yengillashtirish vategishli uslublar bilan texnikani tez egallashda o‘yinchilarga yordam ko‘rsatish lozim. O‘yinchilar bajariladigan texnika usullarini «tushunib yetganlaridan», texnika usullarini nisbatan mustahkamlab olganlaridan so‘ng kelgusidagi o‘rgatishda boshlang‘ich davrda qo‘llanilgan o‘sha uslublardan foydalanmaslik zarur.

O‘rgatishdagi xatolik, bir tomondan,qo‘llaniladigan o‘rgatish uslublaridan, ikkinchi tomondan shundan iboratki, texnikani egallash paytida futbolchilar ba’zan tegishli jismoniy tayyorgarlikka ega emaslar.

Xatolikning tez-tez yuzaga kelishi yana shunga bog‘liqki, o‘yin texnikasi buyicha mashqlar ham jadallik bilan bajarilmaydi. Ko‘pchilik futbolchilar, ularga hech kim halaqit qilmagan paytlarda, to‘p bilan a’lo darajada o‘ynaydilar, hattoki stirkcha tryuklarga ham qodir bo‘ladilar, lekin o‘yinda esa ularni tanib bo‘lmaydi.

Kuchli kurashish vaziyatlari futbol o‘yini uchun xosdir. Yuqorida aytib o‘tilganidek, gavda bilan kurash olib borishga futbol qoidalarida ruxsat beriladi. Bu o‘yinda raqib tomonidan faol qarshilik ko‘rsatish vaziyatida texnika usullarini har vaqt va har erda bajarish lozim demakdir. Shuning uchun yosh futbolchilarni bunday o‘yinga tayyorlab borish juda muhimdir. O‘yin texnikasiga o‘rgatish va trenirovka uslublari o‘yin mohiyatiga zid bo‘lmasligi lozim, aksincha, texnikaga o‘rgatishda o‘yin talablarini har doim hisobga olish zarur. O‘yin vaziyatlariga yaqinlashtirilgan va o‘yinchilarning o‘yindagi majburiyatlarini hisobga olib tanlangan mashqlar juda muxim bo‘lib, trenirovka mashg‘ulotlari o‘quv materiallarining 50-60% ni tashkil etadi.

O‘yin vaziyatlarining hayotiyligiga qaratilgan texnika buyicha mashqlar yuzaga keladigan o‘yin holatlarining mukammal nusxasi hisoblanadi. Mashqlarning mohiyati: o‘yindagiga yaqin tezlik va raqibning faol to‘sqinlik qiluvchi faoliyati. Mashqlarni o‘rganish paytida raqibning faol harakat qilishijuda muhimdir. Agar o‘yinchi raqibiga halaqit berayotgandek o‘zini ko‘rsatishga harakat qilsa,bu mashq foyda keltirmaydi.

XULOSA. Ilg‘or tajribalarni umumlashtirish shuni ko‘rsatdiki, tayyorgarlikning boshlang‘ich davridagi o‘quv mashg‘uloti ishlari quyidagicha prinsiplar asosida olib borilishi lozim.

1. O‘quv-trenirovka mashg‘ulotlaridan tashqari vaqtda bolalarni faqat uynab o‘rgana olmayotgan yo bo‘lmasa qo‘pol xatolar qilib o‘rganayotgan texnik usullar va taktik harakatlar bilan shug‘ullantirish lozim. O‘yinda kam uchraydigan vaziyatlarni, biroq muhim biomexanika asosida tashkil etuvchi harakatlarni alohida-alohida o‘rgatiladi.
2. Taktik va texnik tayyorgarlik bo‘yicha o‘quv materiallarini bosqichma-bosqich emas, balki spiralsimon o‘rgatish kerak. Bunda albatta quyidagi vazifalar quyilish ilozim:

a) futbolchilarning texnik usullari va taktik harakatlarining turli-tumanligi haqida keng ko‘lamda tushuncha berish;

b) o‘rganilayotgan texnik usullarni o‘yin jarayonida taktik harakatlarga mos bajarishni tushuntirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “O‘zbekistonda futbolni rivojlantirishni mutlaqo yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi PF-5887-sonli farmoni. 4-dekabr, 2019-yil.
2. A.I.Talipjanov “Futbol texnikasi” Toshkent 2010y.
3. I.A. Koshbaxtiev “Yosh futbolchilarni tayyorlashda texnik va taktik jarayonlarning ro’li va axamiyati” Toshkent 2015y.
4. R.A.Akramov “Zamonaviy futbol asoslari” Toshkent 2012 y.

Allayarova Zilola Baxtiyor qizi, Komilov Qamariddin O‘rinovich ***O‘RTA MAKTABDA O‘QUVCHILARGA KIMYO FANIDAN TEST-SINOV TOPSHIRIQLARINI OLIB BORISHDA USLUBIY YONDASHUVLARNI O‘RGANISH***	996
G’anibayeva Bayyan Sharipbay qizi ***THE IMPORTANCE AND DEVELOPMENT STAGES OF LEXICOLOGY IN PRIMARY EDUCATION***	1002
Eldor I. Yuldashev ***COMPARATIVE ASSESSMENT OF ANALGESIC PROPERTIES IN COBRA, GYURZA AND RATTLESNAKE VENOMS AND THEIR FRACTIONS***	1005
Parpiyeva Diyora Alim qizi, Mamatqulov Ravshanjon Solijonovich ***THE ROLE OF PHYSICAL ACTIVITY IN ENHANCING COGNITIVE FUNCTIONS IN ENGLISH LANGUAGE LEARNERS.***	1008
Маматкулов Равшан Солижонович, Баратова Лайло Рустам кизи ***ВАЖНОСТЬ ВЛИЯНИЯ ФИЗИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ И ПРАВИЛЬНОГО ПИТАНИЯ НА НЕРВНУЮ СИСТЕМУ, В ЧАСТНОСТИ УЛУЧШЕНИЯ СОСТОЯНИЯ В СТРЕССЕ И ДЕПРЕССИИ.***	1011
Anorboyev Bekmurod Dilmurod o‘g‘li ***O’QUVCHILARNING FUTBOL BO’YICHA TEXNIK-TAKTIK TAYYORGARLIK TOMONLARINI O’RGANISH MUAMMOLARI***	1014
Anorboyev Bekmurod Dilmurod o'g'li, Jonuzoqov Umid G’ulom o’g’li, Norqulov Nurbek Nurmamat o’g’li ***FUTBOLCHILARNI MASHG`ULOTLARDA JISMONIY TAYYORGARLIGINI OSHIRISH.***	1016
Anorboyev Bekmurod Dilmurod o'g'li, Sadikov Sirojiddin Jaloliddin o’g’li, Noraliyev Asilbek Ibrohim o’g’li ***O‘QUVCHILARNING FUTBOL O‘YIN JARAYONIDA HARAKATLANISHI VA ULARNI NAZORAT QILISH XUSUSIYATLARI***	1018
Quysinova O‘g‘iloy Baxtiyor qizi, O‘lmas Saidov ***ALISHER NAVOIY ASARLARIDA NUTQ ODOBI VA NOTIQLIK SAN‘ATI***	1021
Ergasheva Diyorabonu Oybek qizi, O‘lmas Saidov ***“SO’Z MULKINING SULTONI” – ALISHER NAVOIYNING BETAKROR IJODIY OLAMI***	1023
G‘aniyeva Asila Shokir qizi, O‘lmas Saidov ***QIPCHOQ DIALEKT VA ETNOGRAFIZMLARINI YAXLIT O‘RGANISH MUAMMOLARI***	1025
Suyunova Farzona Yusuf qizi, O‘lmas Saidov ***O‘ZBEK TİLİNİNG O‘G‘UZ LAHJASİ: FONETİK, LEKSİK VA GRAMMATİK XUSUSİYATLARİ***	1028
Шукурова Мадина Абдураимовна ***ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОЕ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЕ: ВЫЗОВЫ, ВОЗМОЖНОСТИ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ***	1030
Фахридинова Л.И., Хамракулова О.А. ***РАСПРОСТРАНЕННЫЕ ОШИБКИ В РУССКО-АНГЛИЙСКОМ ПЕРЕВОДЕ И СПОСОБЫ КАК ИХ ИЗБЕЖАТЬ.***	1032
Исмаилова Хурлиман Нажиматдиновна ***АНТИУТОПИЯ КАК ЖАНР В ЛИТЕРАТУРЕ XX ВЕКА***	1034